

Blažek, Václav

James Mallory pětadesátiletý

Linguistica Brunensia. 2010, vol. 58, iss. 1-2, pp. 319-328

ISBN 978-80-210-5250-5

ISSN 1803-7410 (print); ISSN 2336-4440 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/115030>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

mluvnice češtiny (1995) a *Encyklopedického slovníku češtiny* (2002), kde se věnoval slovtvorbě synchronní, resp. vývoji češtiny. Nesmazatelné místo v popularizační jazykovědné literatuře zaujímá i jeho trilogie *Jazyčnick* (1985), *Tisíciletá* (1990) a *Otisky* (2006), přičemž první dvě publikace se dočkaly i reedice. Při pohledu na jeho dílo však nemusíme hledět jen zpět, neboť v současné době pan profesor dokončuje novátorský popis české nářeční slovtvorby, čímž opět zaplní jedno z bílých míst bohemistického bádání.

Své morální kvality a výjimečnou odvahu projevil Šlosar plně také v listopadu 1989, kdy se stal jednou z ústředních postav brněnského stávkového výboru a výraznou měrou přispěl k tomu, že se z filozofické fakulty stalo brněnské revoluční centrum. Přestože tomu dějinné události přály, nepřijal nabízenou nominaci na děkana, ale stal se neméně důležitou postavou fakultního dění – předsedou akademického senátu. V rámci této funkce se zasloužil o zvyšování prestiže fakulty i o její rozvoj.

Jubileum pana profesora se nesluší připomenout jen proto, že vědce jeho formátu musíme v dnešní době hledat s lucernou, ale také z toho důvodu, že jako pedagog vychoval několik generací výrazných bohemistů. Sám jej považuji za svého učitele, ačkoliv jsem neměl tolik štěstí navštěvovat jím vedené semináře a s jeho myšlenkami jsem se seznamoval prostřednictvím textů. Přesto mohu potvrdit, že jeho žáci, kterým předával zkušenosti i jako pedagog, na něj vzpomínají vděčně a s respektem, jak to ostatně ukázal na stránkách tohoto sborníku v roce 2005 i dr. Pavel Kosek.

Přeji Dušanu Šlosarovi za všechny gratulanty, aby zůstával stále svěží a spokojený a aby jeho pracovní elán neutuchal, a také mu děkuji za vše, co vykonal v rámci oboru pro český jazyk a v rámci společnosti pro jeho uživatele.

Petr Malčík

James Mallory pětadesátiletý

Všestranný archeolog, keltolog a indoeuropeista, který se znamenitě orientuje i ve srovnávací mytologii, historik, překladatel, editor tří časopisů archeologických a jednoho lingvistického, editor či spolueditor šesti monografií, sám plodný autor nebo spoluautor šesti knih, 120 článků a 40 recenzí, charismatický vysokoškolský pedagog, po řadu let i správce univerzitního kampusu Queen's University v Belfastu v Severním Irsku a také otec čtyř dětí. To vše charakterizuje jediného člověka, ač by stačilo na několik úspěšných kariér. James Patrick Mallory se narodil 25.10. 1945 v USA a dodnes zůstává americkým občanem. V letech 1963–67 studoval historii na Occidental College v Los Angeles. Dva roky (1969–71) strávil u vojenské policie armády USA, kde dosáhl hodnosti *sergeant*. Poté se vrátil ke studiu, ale zaměřil se na indoevropská studia na University of California v Los Angeles (1971–73), kde také získal r. 1975 doktorát z evropské archeologie. Zde se setkává s archeoložkou litevského původu Marijí Gimbutasovou, která ovlivnila jeho další směřování. V letech 1975–77 přednáší střídavě na obou svých domovských univerzitách, Occidental College a University of California v Los Angeles. Od r. 1977 se jeho domovskou Almu mater stává nejstarší severoirská univerzita, Queen's University v Belfastu. S výjimkou roku 1980, kdy opět přednášel na UCLA, zde zůstává dodnes. Začíná jako hostující přednášející, poté výzkumník, od r. 1981 regulérní přednášející archeologie. R. 1996 se stal členem Irské královské akademie, r. 1998 byl jmenován řádným profesorem prehistorické archeologie se zaměřením na neolit a dobu bronzovou. Sféra jeho archeologických zájmů je opravdu rozsáhlá, od Irska po Centrální Asii včetně čínského Sinkiangu. Stručně řečeno všude, kde žila nebo dodnes žijí etnika hovořící indoevropskými jazyky. Od prvního monografického článku z r. 1973 je Malloryho velkou ambicí mapování stop indoevropské pravlasti. Zde se nejvíce projevuje vliv Gimbutasové. Mallory akceptuje její kurganovou hypotézu, kterou dále rozvíjí. Právě díky jeho argumentaci se stala severopontská lokalizace indoevropské pravlasti nejuznávanějším řešením tohoto staletého problému. Malloryho velkou předností je mul-

tidisciplinární přístup. Na rozdíl od většiny současných archeologů se znamenitě orientuje i v historicko-srovnávací indoevropské jazykovědě a srovnávací mytologii. Výborná jazyková vybavenost včetně aktivní znalosti ruštiny mu otevírá přístup k výsledkům archeologů a lingvistů, které většinu jeho kolegů ze Západní Evropy či USA zůstávají utajeny. Ještě cennější je účast v archeologických expedicích opět od Irska přes Ukrajinu až po Kazachstán. Prvním velkým dílem, které Mallorymu přineslo zaslouženou proslulost, je monografie „In Search of Indo-Europeans“, která poprvé vyšla r. 1989, a od té doby se dočkala několika reprintů a také překladů do francouzštiny, moderní řečtiny, turečtiny a chorvatštiny. Autor zde uplatnil svůj komplexní přístup, opírající se o věcnou diskusi faktů a jejich interpretací. Už v roce 1997 následuje dílo, které si zaslouží přívlastek monumentální, a to nejen pro svých více 875 stránek velkého formátu. „Encyclopedia of Indo-European Culture“ představuje jedinečnou syntézu indoevropské lingvistické paleontologie, archeologie a mytologie, odpovídající stavu poznání na konci 20. st. Autory největšího počtu hesel jsou sami editoři James P. Mallory a Douglas Q. Adams. O zbývající hesla se podělilo 15 dalších autorů. R. 2000 se objevuje monografie „The Tarim Mummies: The Mystery of the First Westerners in Ancient China“, jejímž spoluautorem je americký sinolog Victor Mair. Představuje nejen cenný archeologický přehled o západní Číně a přilehlých regionech, ale také fakticky první encyklopedii věnovanou Tocharům, nejzápadnější výspě indoevropského světa doby předmoderní. Brilantní ukázkou možností lingvistické paleontologie se stala monografie „The Oxford Introduction to Proto-Indo-European and The Proto-Indo-European World“ z roku 2006, kde spolu s D. Q. Adamsem systematicky mapovali indoevropskou slovní zásobu prostřednictvím metody *Wörter und Sachen*. Je zřejmé, že Jim Mallory je všestranný badatel, který se více než úspěšně vyrovnává se stále platným heslem *publish or perish*. Stejně suverénně zvládá polní výzkum při archeologických vykopávkách jako publikování rozsáhlých syntéz, na kterých zpravidla spolupracuje s dalšími významnými archeology, lingvisty, mytology, antropology a genetiky. Přejme tomuto velikánovi (to platí i doslova, James Mallory měří rovné 2 metry), aby i v dalších desetiletích demonstroval, jak plodná může být kooperace více vědních odvětví na pomezí humanitních a přírodních věd.

Seznamme se s bohatou ediční a publikační činností autora:

Editor časopisů:

1. *Journal of Indo-European Studies* (Washington, D.C.), 2000 – .
2. *Emania: Bulletin of the Navan Research Group* (Belfast), 1986 – .
3. *Journal of Irish Archaeology* (Dublin), 2009 – .
5. *Ulster Journal of Archaeology* (Belfast), 1984–1986.

Člen edičních rad:

3. *Journal of Irish Archaeology* (Dublin), 1983 – .
4. *Ulster Journal of Archaeology* (Belfast), 1987 – .

PUBLIKACE

* = spoluautor či spolueditor

Monografie:

1989

- (1) *In Search of the Indo-Europeans*. London. Thames and Hudson.
[1995 *Oi Indo-europaioi*. Athens, Ekdosis Delphini (Greek translation); 1996 *A la recherche des Indo-européens*, Paris, Seuil (revised and translated into French); 2002 *Hint-Avrupalilarin Izinde*, Ankara, Dost (Turkish translation); 2005 *U Potrazi za Indoeuropljanima*, Zagreb (revised, extended and translated into Croatian)]

1991

- (2) **The Archaeology of Ulster* (with T. E. McNeill). Belfast. Institute of Irish Studies.

1994

- (3) **The Anthropomorphic Stelae of the Ukraine: The Early Iconography of the Indo-Europeans*. (with D. Ya. Telegin). Washington. Institute for the Study of Man.

2000

- (4) **The Tarim Mummies: The Mystery of the First Westerners in Ancient China* (with Victor Mair). London and New York, Thames and Hudson.

2006

- (5) *The Oxford Introduction to Proto-Indo-European and The Proto-Indo-European World* (with D. Q. Adams). Oxford, Oxford University Press.

2010

- (6) **Excavations on Donegore Hill* (with B. Hartwell, and E. Nelis). Bray, Wordwell.

Editor a spolueditor:**1976**

- (1) Victor Hehn's *Cultivated Plants and Domesticated Animals in their Migration from Asia to Europe: Historico-linguistic Studies*. Benjamin's, Amsterdam.

1986

- (2) *Dereivka: A Settlement and Cemetery of Copper Age Horse Keepers on the Middle Dnieper*, by D. Telegin. Oxford.

1988

- (3) *Neolithic Cemeteries and Populations in the Dnieper Basin*, by D. Telegin and I. Potekhina. Oxford.

1992

- (4) *Aspects of the Táin*. December Publications, Belfast.
 (5) **Ulidia: Proceedings of the First International Conference on the Ulster Cycle of Tales*. December Publications, Belfast.
 (6) **Encyclopedia of Indo-European Culture* (with D. Q. Adams). Fitzroy-Dearborn, London and Chicago.

Články:**1973**

- (1) A short history of the Indo-European problem. *Journal of Indo-European Studies* 1, 21–65.

1976

- (2) Time perspective and Proto-Indo-European culture. *World Archaeology* 8, 44–56.
 (3) The chronology of the Early Kurgan tradition, pt. 1. *Journal of Indo-European Studies* 4, 257–294.

1977

- (4) The chronology of the Early Kurgan tradition, pt 2. *Journal of Indo-European Studies* 5, 339–368.

1981

- (5) The sword of the Ulster Cycle. *Studies on Early Ireland* (Ed. B. Scott), Belfast, 99–114.
 (6) The ritual treatment of the horse in the Early Kurgan tradition. *Journal of Indo-European Studies* 9, 205–226.

1982

- (7) Proto-Indo-European and Kurgan fauna I: Wild mammals. *Journal of Indo-European Studies* 10, 193–222.

1983

- (8) Proto-Indo-European and Kurgan fauna II: Fish. *Journal of Indo-European Studies* 11, 263–279.

1984

- (9) Oughtymore. *Irish Association of Quaternary Studies Field Guide*, no. 7, pp. 38–40
 (10) *Donegore. *Current Archaeology* 92, 271–275
 (11) *Proto-Indo-European ‚silver‘. *Zeitschrift für Vergleichende Sprachforschung* 97, 1–12.
 (12) *Horse skulls from Bay Farm Cottage, Carnlough. *The Glynnys* 12, 50–53.
 (13) The Long Stone, Ballybeen, Dundonald, Co. Down. *Ulster Journal of Archaeology* 47, 1–4
 (14) The flint industry, in Ivens, R. Killyliss Rath, Co Tyrone. *Ulster Journal of Archaeology* 47, 28.
 (15) Flint industry, in Ivens, R. Movilla Abbey, Newtownards, Co. Down. *Ulster Journal of Archaeology* 47, 102–104.
 (16) *Navan Fort: The ancient capital of Ulster*. Belfast.
 (17) The origins of the Irish. *Journal of Irish Archaeology* 2, 65–69.
 (18) *Oughtymore: An Early Christian shell midden. *Ulster Journal of Archaeology* 47, 51–62.

1985

- (19) Ulster Archaeology in 1984. *Ulster Journal of Archaeology* 48, 1–4.

1986

- (20) Navan Fort. *South-east Ulster Field Guide*. 122–127.
 (21) *Navan Fort. *Current Archaeology* 9, 110.
 (22) Silver in the Ulster Cycle of tales. *Proceedings of the Seventh International Congress of Celtic Studies, Oxford*, 31–78.
 (23) Comments on ‘The Kurgan Culture’. *Current Anthropology* 27, 308.
 (24) A provisional checklist of Emain Macha in the annals. *Emania* 1, 24–27.
 (25) Ulster Archaeology in 1985. *Ulster Journal of Archaeology* 49, 3–6.

1987

- (26) The literary topography of Emain Macha. *Emania* 2, 12–18.
 (27) Draft proposal for a Navan Heritage Centre. *Emania* 2, 32–35.
 (28) Navan Fort set for a new battle. *Fortnight* 249, 5–6.
 (29) Navan Fort: A quarry once again? *Archaeology Ireland* 1, 20–22.
 (30) The saving of Navan. *Antiquity* 61, 64–66.
 (31) The flint industry, in R. Ivens. *Ulster Journal of Archaeology* 50, 120.

1988

- (32) Trial excavations at Haughey’s Fort. *Emania* 4, 5–20.
 (33) A provisional checklist of Crúachain in the annals. *Emania* 5, 24–26.
 (34) *Tech ndaruch: The fall of the house of oak. *Emania* 5, 27–33.
 (35) *The date of Haughey’s Fort. *Emania* 5, 36–39.

- (36) Haughey's Fort. *Excavations 1987* (Ed. I. Bennett), 10.
 (37) The Career of Conall Cearnach. *Emania* 6, 22–28.
 (38) *Excavations at Ballymulholland I, Magilligan foreland, County Londonderry. *Ulster Journal of Archaeology* 51 (1988[1990]), 103–114.

1989

- (39) *Ditch sediments from Haughey's Fort. *Emania* 6, 36.

1990

- (40) *Irish Early Iron Age sites: a provisional map of absolute dated sites. *Emania* 7 (1990), 46–50.
 (41) Archaeology. *Irish Association for Quaternary Studies* 13 (1990), 14–17.
 (42) Tievebulliagh. *Irish Association for Quaternary Studies* 13 (1990), 64–70.
 (43) Haughey's Fort, Tray. *Excavations 1989*, 12–13.
 (44) Social-structure in the Pontic-Caspian eneolithic: a preliminary review. *Journal of Indo-European Studies* 18 (1990), 15–57.
 (45) Trial excavations at Tievebulliagh, Co. Antrim. *Ulster Journal of Archaeology* 53, 15–28.

1991

- (46) Excavations at Haughey's Fort: 1989–1990. *Emania* 8, 10–26.
 (47) Two perspectives on Irish origins. *Emania* 9, 53–58.
 (48) Further dates from Haughey's Fort. *Emania* 9, 64–65.
 (49) Lagnano da Piede I – An early neolithic village in the Tavoliere. *Origini* 13, 193–290.
 (50) Kurgan and Indo-European fauna III: birds. *Journal of Indo-European Studies* 19, 223–234.
 (51) The Proto-Indo-European 'sword'? *Orpheus* 1, 99–101.
 (52) Social'naya struktura i kurgannye pogrebenija. *Drevnejšie obščnosti zemledel'cev i skotovodov Severnogo Pričernomor'ja (V tys. do n.e. – V v. n.e.)*, Kiev, 100–102.

1992

- (53) Migration and language change. *Peregrinatio Gothica III*, Fredrikstad, Norway, 1991, (1992), 145–153.
 (54) The world of Cú Chulainn: The archaeology of *Táin Bó Cúailnge*, in *Aspects of the Táin* (ed. J. P. Mallory), Belfast, 103–159.
 (55) Human populations and the Indo-European problem. *Mankind Quarterly* 33, 131–154.

1993

- (56) Die Archaeologie der *Táin*. *Scriptoria* (Ed. H. L. C. Tristram), Freiburg, 192–230.
 (57) Artifact studies in Northern Ireland. *Archaeomaterials* 7, 57–82.
 (58) A neolithic ditched enclosure in Northern Ireland. *Actes du XIIe Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques, Bratislava, 1–7 Septembre 1991*, 2, 415–418.

1994

- (59) The fort of the Ulster tales. *Emania* 12, 28–38.
 (60) The other twin: Haughey's Fort. *Ulidia: Proceedings of the First International Conference on the Ulster Cycle of Tales* (ed. J. P. Mallory and G. Stockman), Belfast, 187–192.
 (61) *The Ulster Cycle: A checklist of translations. *Ulidia: Proceedings of the First International Conference on the Ulster Cycle of Tales* (ed. J. P. Mallory and G. Stockman), Belfast, 291–304.
 (62) Kurgany i social'naja struktura naselenija epoxi ranney bronzy. In *Drevnejšie obščnosti zemledel'cev i skotovodov Severnogo Pričernomor'ja V tys. do n.e. – V v. n.e.*, ed. Je. Jarovoj, Tirasopol', 86–89.

- (63) A neolithic settlement at Bay Farm II, Carnlough, Co. Antrim. *Ulster Journal of Archaeology* 54–55 (1991–92), 3–12.
- (64) *Excavations at Windy Ridge, Co. Antrim, 1981–82. *Ulster Journal of Archaeology* 54–55 (1991–92), 13–35.
- (65) *Pojava kolesnogo transportu na Ukraini za radiokarbonimi dannim. In *Problemy Xronologii Kultur Eneolita-Bronzovogo Veka Ukrainy i Jugo-vostoka Evropy.*, Dnepropetrovsk, 30–31.

1995

- (66) Macha's other twin. *Archaeology Ireland* 9, 31, 28–30.
- (67) The archaeology of the Irish dreamtime. *Proceedings of the Harvard Celtic Colloquium* 13 (1993), 1–24.
- (68) Haughey's Fort and the Navan Complex in the Late Bronze Age, in *Ireland in the Bronze Age*, eds. J. Waddell and E. Shee Twohig, Dublin, Stationery Office, 73–86.
- (69) Speculations on the Xinjiang mummies. *Journal of Indo-European Studies* 23, 371–384.

1996

- (70) *Trace element and isotopic provenancing of North Antrim porcellanites: Portrush – Tievebuliagh – Brockley (Rathlin Island). *Ulster Journal of Archaeology* 56 (1993), 25–30.
- (71) *Excavations at Haughey's Fort 1991 and 1995. *Emania* 14, 5–20.
- (72) 'Emain Macha', 'New Grange. *The Oxford Companion to Irish Literature*, ed. Robert Welch, Oxford, Clarendon Press, 171–172, 391.
- (73) Statue menhirs and the Indo-Europeans, in *Statue-Stelle e Massi Incisi nell'Europa dell'età del Rame*, eds. S. Casini, R. de Marinis, and A. Pedrotti = *Notize Archeologiche Bergomensis* 3 (1995), 67–73.
- (74) *Statue-menhirs of the North Pontic region, in *Statue-Stelle e Massi Incisi nell'Europa dell'età del Rame*, eds. S. Casini, R. de Marinis, a
- (75) The Indo-European phenomenon: linguistics and archaeology, in *History of Humanity, Vol. II: From the Third Millennium to the Seventh Century BC*, eds. A. H. Dani and J-P. Mohen, UNESCO and Routledge, Paris and London, 80–91.
- (76) The Indo-European homeland problem: A matter of time, in *The Indo-Europeanization of Northern Europe*, eds. K. Jones-Bley and M. E. Huld. *Journal of Indo-European Studies Monography* No. 17, Washington, D.C., 1–22.
- (77) Indo-Europeans, in *The Oxford Companion to Archaeology* (ed. Brian Fagan), Oxford, University Press, 346–348.

1997

- (78) *Down in prehistory, in *Down: History and Society* (ed. L. Proudfoot), Dublin, Geography Publications, 1–32.
- (79) Emain Macha and Navan Fort, in *Excavations at Navan Fort 1961–71* (ed. C. J. Lynn), Belfast, The Stationery Office, 197–207.
- (80) The Indo-European homeland: An Asian perspective. *Bulletin of the Deccan College Post-Graduate and Research Institute* 54–55 [1994–1995] = *Sir William Jones Commemorative Volume*, 237–254.
- (81) *Phenylketonuria and the peoples of Northern Ireland. *Human Genetics* 100:189–194.
- (82) Aspects of Indo-European agriculture. *Studies in Honor of Jaan Puhvel, Part One: Ancient Languages and Philology*, eds. D. Disterheft, M. Huld and J. Greppin, Washington, D.C., Institute for the Study of Man, 221–240.
- (83) The homelands of the Indo-Europeans. *Archaeology and Language I*, eds. R. Blench and M. Spriggs, London and New York, Routledge, 93–121.

- (84) **Encyclopedia of Indo-European Culture*. London and Chicago, Fitzroy-Dearborn. (asi 100 hesel, plus ještě více ve spolupráci)
 (85) Indoeuropejskie prarodiny. *Vestník Drevnej Istorii*, 1997, 1, 61–82.

1998

- (86) A European perspective on Indo-Europeans in Asia. *The Bronze Age and Early Iron Age Peoples of Eastern Central Asia*, ed. V. Mair, Washington, Institute for the Study of Man, 175–201.
 (87) The Old Irish chariot. *Mír Curad: Studies in Honor of Calvert Watkins*, eds. J. Jasasnoff, H. Melchert, L. Oliver, Innsbruck, Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft, 451–464.
 (88) Twelve entries in *The Oxford Companion to Irish History*, ed. S. J. Connolly, Oxford, Oxford University Press.
 (89) *The origins of the population of Ireland: A survey of putative immigrations in Irish prehistory and history. *Emania* 17, 47–81.
 (90) Mesolithic modems and fantasy sheep: A reply to Michael Avery. *Emania* 17, 84–85.
 (91) Afterword, in *Margiana and Protozoroastrism* by V. Sarianidi, Athens, Kapon, 180–184.
 (92) Agriculture and the Indo-European dispersals. In: Cremonesi, R., C. Tozzi, A. Vigliardi and C. Peretto (eds) *Proceedings of the XIII International Congress of Prehistoric and Protohistoric Sciences, Forlì*, 1996, vol. 3, 185–190.

1999

- (93) *Dating Navan Fort. *Antiquity* 73, 427–431.
 (94) Language in prehistoric Ireland. *Ulster Folklife* 45, 3–16.

2000

- (95) Excavations of the Navan ditch. *Emania* 18, 21–35.
 (96) *Herodotus and the cannibals. *Antiquity* 74, 388–394.

2001

- (97) He indoeuropaikhós glossikhé oikogéneia: to istorikhó zétema. *Istoria tes Ellenikes Glossas*, ed. A-Ph. Khristides, Thessalinike, Kentro Ellenikes Glossas, 135–141.
 (98) Where did the Indo-Europeans come from? *The Seventy Great Mysteries of the Ancient World*, ed. B. Fagan, London: Thames and Hudson, 141–143
 (99) The Tarim mummies: Who were they? *The Seventy Great Mysteries of the Ancient World*, ed. B. Fagan, London: Thames and Hudson, 167–170.
 (100) Gli Indoeuropei e i popoli delle steppe: il modello della sostituzione delle lingue. In Gianluca Bocchi and Mauro Ceruti (eds) *Le radici prime dell'Europa*, 138–164. Milan: Bruno Mondadori.
 (101) Uralics and Indo-Europeans: Problems of time and space. In C. Carpelan, A. Parpola and P. Koskikallio (eds) *Early Contacts between Uralic and Indo-European: Linguistic and Archaeological Considerations*, 345–366. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.

2002

- (102) *Recent excavations and speculations on the Navan complex. *Antiquity* 76, 532–541,
 (103) Indo-Europeans and the steppelands: the model of language shift. In: Jones-Bley *et al.* (eds) *Proceedings of the Thirteenth Annual UCLA Indo-European Conference*, 1–27. Washington: Institute for the Study of Man.
 (104) Archaeological models and Asian Indo-Europeans. *Proceedings of the British Academy* 116, 19–42.

2003

- (105) *The date of Pazyryk. K. Boyle, C. Renfrew and M. Levine (eds) *Ancient Interactions: East and West in Eurasia*, McDonald Institute Monographs, Cambridge, 199–211.
- (106) Indigenous Indo-Aryans: the preservation and total distribution principles. *Journal of Indo-European Studies* 30, 375–387.

2004

- (107) *Horse-mounted invaders from the Russo-Kazakh steppe or agricultural colonists from western Central Asia? A craniometric investigation of the Bronze Age settlement of Xinjiang *American Journal of Physical Anthropology* 124, 199–222.
- (108) Wheels and carts. *The Seventy Great Inventions of the Ancient World*, ed. B. Fagan, London, Thames and Hudson, 134–137.
- (109) Emain Macha. *Encyclopedia of Irish History and Culture*, J. Donnelly (ed.), vol. 1, 214. Detroit, Thomson Gale.

2005

- (110) Indo-European migration. *Berkshire Encyclopedia of World History*, W. McNeill (ed), vol 3, 975–981. Great Barrington, Berkshire.

2006

- (111) Irish origins: The archaeological, linguistic and genetic evidence. *Migration and Myth: Ulster's Revolving Door*, ed. B. S. Turner. Downpatrick, Ulster Local History Trust, 97–111.
- (112) The Gonur cemetery: A statistical approach to social organization. *Ancient Margiana is the New Centre of the World Civilization*. Mary109–110.

2007

- (113) Indo-European warfare. *War and Sacrifice*, eds. T. Pollard and I. Banks. Leiden, Brill, 77–98.
- (112) The Indo-European language family: The historical question. *History of the Greek Language*, ed. Christidis, Cambridge, Cambridge University Press, 170–177.

2008

- (113) *Radiouglerodnaya khronologiya pamyatnika Gonur Depe. *Trudy Margianskoy arkeologicheskoy ekspeditsii*, vol 2, Moscow, 166–179.

2009

- (114) *New radiocarbon dates and a review of the chronology of prehistoric populations from the Minusinsk Basin, Southern Siberia, Russia. *Radiocarbon* 51, 243–273.
- (115) Migrations in prehistoric Eurasia: Problems in the correlation of archaeology and language. In: *Proceedings of the International Conference „First Great Migrations of Peoples” under the auspices of UNESCO*, 76–97. Paris:UNESCO.
- (116) Migrations in prehistoric Eurasia: Problems in the correlation of archaeology and language. *Aramazd: Armenian Journal of Near Eastern Studies* 3, 2, 7–38.
- (117) The Anatolian homeland hypothesis and the Anatolian Neolithic. In: S. Jamison, H. C. Melchert and B. Vine (eds) *Proceedings of the 20th Annual UCLA Indo-European Conference*, 133–162. Bremen, Hempen.

2010 [v tisku]

- (118) Proto-Indo-European, Proto-Uralic, and Nostratic: A brief excursus into the comparative study of proto-languages. *Festschrift for Raimo Anttila*.
- (119) Semantic field and cognate distribution in Indo-European. *Festschrift for Vyačeslav Ivanov*.
- (120) The conundrum of Iron Age ceramics: The evidence of language. *Festschrift for Barry Rafferty*.

Recenze:**1982**

- (121) Crevatin: *Richerche di Antichita Indeuropee*. *Kratylos* 26 (1981), 73–79.

1984

- (122) F. Adrados: *Die räumliche und zeitliche Differenzierung des Indoeuropaischen im Lichte der Vor- und Frühgeschichte* and A. Tovar: *Die Indoeuropaisierung Westeuropas*. *Kratylos* 28 (1983), 49–54.

1988

- (123) S. Skomal and E. Polomé: *Proto-Indo-European*. *Antiquity* 62, 177–178.
 (124) C. Renfrew: *Archaeology and language*. *Antiquity* 62, 607–609.
 (125) *The Mesolithic in Europe*. *Ulster Journal of Archaeology* 51 (1988[1990]), 54.

1989

- (126) R. Drews: *The Coming of the Greeks*. *Annual of Armenian Linguistics* 10, 99–104.

1990

- (127) M. O'Kelly: *Early Ireland: An Introduction to Irish Prehistory*. *Journal of the Cork Historical and Archaeological Society* 95 (1990), 174–175.

1991

- (128) *The Archaeology of Early Medieval Ireland*. *Linenhall Review* 8, 1, 32–33.
 (129) M Green: *Symbol and Image in Celtic Religious Art*. *Folklore* 102, 249.

1994

- (130) N. Sharples and A. Sheridan *Vessels for the Ancestors*, *Ulster Journal of Archaeology* 54–55 (1991–92), 168–169.

1998

- (131) B. Hänsel and S. Zimmer: *Die Indogermanen und das Pferd*. *Journal of Indo-European Studies* 26, 199.
 (132) A. Parpola and P. Koskikallio *South Asian Archaeology 1993*. *Journal of Indo-European Studies* 26, 200–201.
 (133) V. Napolskikh: *Uralic Original Home: History of Studies*. *Journal of Indo-European Studies* 26, 201.
 (134) V. Kločko: *Weapons of the Tribes of the Northern Pontic Zone in the 16th-10th centuries BC*. *Journal of Indo-European Studies* 26, 201–202.
 (135) A. Kosko: *Nomadism and Pastoralism in the Circle of Baltoc-Pontic Early Agricultural Centres: 5000–1650 BC*. *Journal of Indo-European Studies* 26, 202–203.
 (136) V. Kazakevičius and R. Sidrys: *Archaeologia Baltica*. *Journal of Indo-European Studies* 26, 203.

2000

- (137) G. Cooney: *Landscapes of Neolithic Ireland*. *British Archaeology* 54, 30–31.

2003

- (138) Wang. B: *The Ancient Corpses of Xinjiang*. *Journal of Indo-European Studies* 30, 433–436.
 (139) V. Sarianidi: *Nekropol' Gonura i iranskoe jazyčestvo*. *Journal of Indo-European Studies* 30, 436–442.

2004

- (140) D. Telegin, A. Nečitajlo, I. Potexina & Ju. Pančenko: *Srednestogovskaja i novodanilovskaja kul'tury eneolita Azovo-černomorskogo regiona*. *Journal of Indo-European Studies* 32, 363–367.

Překlady z ruštiny

1977

- (141) Merpert, N. Ja. Comments on 'the chronology of the Early Kurgan Tradition', *Journal of Indo-European Studies* 5: 373–378.

1986

- (142) Bibikova, V. I. A study of the earliest domestic horses of Eastern Europe, in *Dereivka: A Settlement and Cemetery of Copper Age Horse Keepers on the Middle Dnieper*, BAR International Series 287, Oxford, 135–162.
- (143) Bibikova, V. I. On the history of horse domestication in south-east Europe, in *Dereivka: A Settlement and Cemetery of Copper Age Horse Keepers on the Middle Dnieper*, BAR International Series 287, Oxford, 163–180.

1996

- (144) Shepel, E. A. Populations in the Northern Donets Basin from the 3rd to 2nd millennia BC. *Journal of Indo-European Studies* 24, 1–26.

Poděkování

Tato studie vznikla pod záštitou Centra pro interdisciplinární výzkum starých jazyků a starších fází moderních jazyků (MSM 0021622435) na Masarykově univerzitě v Brně a díky grantu GAAV, č. IAA901640805.

Václav Blažek
blazek@phil.muni.cz

Aaron Dolgopolsky osmdesátiletý

Aaron Dolgopolsky [Aron Borisovič Dolgopol'skij] se narodil 18.11. 1930 v Moskvě v židovské rodině. Vystudoval obecnou lingvistiku a romanistiku, svůj doktorát zaměřil na srovnávací lingvistiku. Až do svého odchodu do Izraele roku 1976 působil v Akademii věd SSSR. Emigroval zcela legálně, díky Helsinským dohodám, přesto jeho jméno muselo zmizet ze všech sovětských knihoven a publikací vydaných v SSSR. Několik Dolgopolského žáků (A. Militarev, O. Stolbova) citovalo alespoň jeho práce, aniž by uvedli jméno autora. Jediný lingvista za sovětské éry, orientalista Igor M. Ďjakonov, měl odvahu uvést i jméno svého kolegy. Dolgopolsky se nejprve věnoval aplikacím statistiky na slovní zásobu jazyků. Tento zájem jej přivedl k otázkám, zda podobnosti mezi různými jazykovými rodinami nemohou představovat stopy jejich společného prajazyka. Díky své matematické erudici dokázal zdůvodnit, že oněch podobností je výrazně více, než aby mohlo jít o náhodu. Zmapoval též různé jazykové rodiny z hlediska nejstabilnějších lexémů (##1, 4, 8, 44). Současně pochopil, že tušená a matematicky nevyložená vzdálená jazyková příbuznost může být dokázána jen stejným postupem, který je používán pro důkaz genetické příbuznosti jazyků v tradiční srovnávací jazykovědě. Jinými slovy, pustil se do hledání hláskových zákonů mezi prajazyky jazykových rodin indoevropské, afroasijské, kartvelské, uralské a altajské, o nichž se domníval, že se vyvinuly z téhož prajazyka (##3, 5, 6). V této době zjišťuje, že mladý slavista Vladislav M. Illič-Svityč (1934–1966) se ubírá stejným směrem, navíc přidal i rodinu drávidskou. Pro hypotetický prajazyk Dolgopolsky přijal označení *nostratický*, se kterým operoval Illič-Svityč, ale navrhl jej už